

04.06.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**4 Haziran 2021
Cuma**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

4 Haziran 2021 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Orman Genel Müdürlüğünün Taşra Teşkilatında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4071)

— Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Görev Sürelerinin 8/6/2026 Tarihine Kadar Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4072)

YÖNETMELİKLER

— Sosyal Güvenlik Kurumları Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

— Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Alternatif Geri Ödeme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

— Nöromusküler Hastalıklar Birimi Hakkında Yönetmelik

— Sır Niteliğindeki Bilgilerin Paylaşılması Hakkında Yönetmelik

TEBLİĞ

— İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2021/5)

KURUL KARARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 03/06/2021 Tarihli ve 10247 Sayılı Kararı

Küresel gıda fiyatları 10 yılın zirvesinde

FAO Gıda Fiyat Endeksi, aralıksız 12 aydır yükselişini sürdürüyor. FAO Gıda Fiyat Endeksi, Eylül 2011'den bu yana en yüksek seviyeyi gördü.

Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre, dünya tahıl üretimi yeni bir rekor seviyeye beklenirken, küresel gıda fiyatları ise Mayıs ayında 10 yıldan fazla bir sürenin en hızlı aylık bazda artışını yaşadı.

FAO Gıda Fiyat Endeksi, Mayıs'ta aylık bazda yüzde 4,8 artarken, yıllık bazda yüzde 39,7 yükseldi.

Böylece FAO Gıda Fiyat Endeksi, Mayıs ayında 127.1 puan seviyesine çıktı.

Eylül 2011'den bu yana en yüksek seviyeyi gören ve nominal olarak tüm zamanların zirvesinin sadece yüzde 7,6 **altında** kalan Endeks, Şubat 2011'de 137,6 puanlık zirve değerine çok yaklaştı.

Endekste, bitkisel yağlar, şeker ve hububat fiyatlarındaki küresel artış, yükselişi tetikleyen ana faktörler oldu.

FAO Tahıl Fiyat Endeksi, aylık bazda yüzde 6,0 arttı. Söz konusu artışa, aylık bazda yüzde 8,8 artan ve yıllık bazda yüzde 89,9'un üzerinde artan küresel mısır fiyatları öncülük etti. Mısır fiyatları, büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üretim beklentilerindeki iyileşmeye bağlı olarak Mayıs ayının sonunda gerilemeye başlasa da Ocak 2013'ten bu yana en yüksek seviyesine ulaştı. Uluslararası buğday fiyatları da ay sonunda düşüş gösterdi ancak Mayıs'ta önceki aya göre ortalama yüzde 6,8 daha yüksek oldu. Uluslararası arpa ve sorgum fiyatları da Mayıs ayında sırasıyla yüzde 5,4 ve yüzde 3,6 oranında arttı. Uluslararası pirinç fiyatları ise sabit kaldı.

FAO Bitkisel Yağ Fiyat Endeksi, esas olarak artan palmye, soya ve kolza tohumu yağı fiyatlarını yansıtarak Mayıs ayında yüzde 7.8 yükseldi. Palm yağı fiyatları, Güneydoğu Asya ülkelerindeki yavaş üretim büyümesi nedeniyle yükselirken, özellikle biyodizel sektörden gelen güçlü küresel talep beklentileri soya fiyatlarını artırdı. Endeksin devam eden gücü, esas olarak yükselen palmye, soya ve kolza tohumu yağı değerlerini yansıtıyor.

FAO Şeker Fiyat Endeksi, her ne kadar Hindistan'dan gelen büyük ihracat hacimleriyle fiyat artışını yavaşlatmaya katkıda bulunsa da büyük ölçüde hasat gecikmeleri ve dünyanın en büyük şeker ihracatçısı Brezilya'daki mahsul veriminin düşmesine ilişkin endişeler nedeniyle aylık bazda yüzde 6,8 arttı.

FAO Et Fiyat Endeksi, Mayıs'ta yüzde 2,2 arttı. Çin'in daha hızlı ithalat alımlarının yanı sıra önde gelen üretim bölgelerinde kümes hayvanları ve domuz etlerine yönelik artan iç talep nedeniyle tüm et türlerinde fiyatlar yükseldi.

FAO Süt Ürünleri Fiyat Endeksi, aylık bazda yüzde 1.8 artarak bir yıl önceki seviyesinin ortalama yüzde 28 üzerinde yükseldi. Söz konusu artış, yağsız ve tam yağlı süt tozlarına yönelik güçlü ithalat talebinden kaynaklanırken, Yeni Zelanda'dan artan ihracat arzı nedeniyle tereyağı fiyatları neredeyse bir yıl içinde ilk kez düştü.

2021'DE REKOR TAHIL ÜRETİMİ BEKLENİYOR

FAO'nun 2021'deki dünya tahıl üretimine ilişkin ilk tahminleri, Tahıl Arz ve Talep Özetinde yer aldı.

Tahıl üretimi yaklaşık 2 milyar 821 milyon ton tahmin edilirken, mısır üretiminde öngörülen yüzde 3,7 yıllık büyümenin öncülüğünde toplam tahıl üretimi 2020 yılına göre yüzde 1,9 artışla yeni bir rekor beklentisi yarattı.

2021/22'de dünya tahıl kullanımının yüzde 1,7 artarak 2 milyar 826 milyon tona çıkacağı tahmin ediliyor.

Toplam tahıl gıda tüketiminin dünya nüfusu ile birlikte artacağı tahmin edilirken, hayvan yemi için buğday kullanımının da artması bekleniyor.

Bu tahminlere dayanarak, 2021/22 hasat mevsimlerinin sonunda dünya tahıl stoklarının yüzde 0,3 artarak 811 milyon tona çıkması bekleniyor. Beklenen sınırlı artış, art arda üç yıllık düşüşü sona erdirecek olsa da küresel stok/kullanım oranının yüzde 28,1'e düşmesi bekleniyor.

FAO'nun yeni sezonda dünya hububat ticaretine ilişkin ilk tahmini, ticaretin yüzde 6,3'e kadar artarak 468 milyon tonluk zirve seviyesine ulaşmasının beklendiği 2020/21 için tahmin edilen yüksek seviyeden sadece yüzde 0,3'lük bir artışa işaret ediyor.

Enflasyon tam kapanmada hız kesti: Yüzde 16,59

Enflasyon mayıs ayında piyasa beklentilerinin altında artış gösterdi. TÜFE aylık yüzde 0,89 artarken, yıllık enflasyon yüzde 16,59'a geriledi. Bazı ekonomistler mayısta tam kapanma nedeniyle veri toplama güçlüklerinin nispeten daha düşük bir enflasyon artışı getirebileceğini bekliyordu. Bu arada ÜFE-TÜFE farkı 21,74 puana çıktı.

Enflasyonda artış, tam kapanmanın yaşandığı mayıs ayında hız kesti.

Tüketici fiyatları, mayıs ayında aylık bazda yüzde 0,89 arttı. Nisanda yüzde 17,14'e yükselen yıllık TÜFE, mayısta yüzde 16,59'a geriledi. Çekirdek enflasyon da yüzde 16,99 oldu.

Piyasada, TÜFE'nin aylık yüzde 1,5 ve yıllık yüzde 17,4 artış göstermesi bekleniyordu.

Bazı ekonomistler mayısta tam kapanma nedeniyle veri toplama güçlüklerinin nispeten daha düşük bir enflasyon artışı getirebileceğini bekliyordu.

Yıllık bazda yüzde 28,39 ile ulaştırma, yüzde 21,79 ile ev eşyası ve yüzde 19,30 ile sağlık en yüksek artışın yaşandığı gruplar oldu.

Yıllık en düşük artış yüzde 2,90 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre artışın düşük olduğu diğer ana gruplar sırasıyla, yüzde 5,75 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 8,07 ile haberleşme ve yüzde 10,05 ile eğlence ve kültür oldu.

Ana harcama gruplarına göre TÜFE ve değişim oranları (%), Mayıs 2021

Ana harcama grupları	Harcama grubu ağırlıkları	Değişim oranı (%)				Endeks
		Bir önceki aya göre	Bir önceki yılın Aralık ayına göre	Bir önceki yılın aynı ayına göre	On iki aylık ortalamalara göre	
TÜFE	100,00	0,89	6,39	16,59	14,13	537,05
Gıda ve alkolsüz içecekler	25,94	0,29	8,88	17,04	16,74	662,08
Alkollü içecekler ve tütün	4,88	-0,01	1,56	2,90	4,73	885,96
Giyim ve ayakkabı	5,87	1,76	5,49	5,75	5,90	279,07
Konut	15,36	0,76	6,15	14,08	11,56	567,03
Ev eşyası	8,64	0,75	4,53	21,79	16,54	460,30
Sağlık	3,25	0,30	12,32	19,30	16,65	339,62
Ulaştırma	15,49	2,56	5,95	28,39	18,85	545,51
Haberleşme	4,64	0,56	1,92	8,07	6,57	164,23
Eğlence ve kültür	3,01	-1,32	2,42	10,05	8,94	326,42
Eğitim	2,28	0,60	6,43	10,57	8,54	465,25
Lokanta ve oteller	5,91	0,95	8,01	17,73	13,17	796,33
Çeşitli mal ve hizmetler	4,73	1,62	5,14	17,92	23,34	776,23

ÜFE-TÜFE farkı: 21,74 puan

Yİ-ÜFE Mayıs ayında aylık 3,92 artış gösterdi. Yurtiçi üretici fiyatlarında yıllık artış ise yüzde 35,2'den yüzde 38,3'e yükseldi. Üretici ve tüketici fiyatları arasındaki farkın açılması 9'uncu ayına girdi. Mayısta yıllık bazda ÜFE-TÜFE farkı 21,74'e çıktı. Üretici fiyatlarındaki yıllık değişim ile tüketici fiyatları arasındaki makas, Eylül 2018 dönemi rakamlara gelmiş oldu.

Mayısta fiyatı en fazla artan ürün patates oldu

Tüketici fiyatları bazında mayısta en yüksek fiyat artışı yüzde 41,57 ile patatesten yaşanırken en çok ucuzlayan ürün yüzde 50,94 ile sivri biber oldu.

Mayısta fiyatı en fazla artan ürün patates, en çok düşen ise sivri biber oldu. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, geçen ay patatesteki fiyat artışını yüzde 36,37 ile havuç, yüzde 29,46 ile şehirler arası otobüs ücreti izledi.

Mayısta fiyatı en çok artış gösteren diğer ürünler arasında yüzde 17,48 ile yurt içi bir hafta ve daha fazla süreli turlar, yüzde 16,63 ile limon, yüzde 8,99 ile mücevher (altın) yer aldı.

Geçen ay en fazla fiyat düşüşü ise yüzde 50,94 ile sivri biberde oldu. Bunu yüzde 45,52 ile çarliston biber, yüzde 34,90 ile taze fasulye, yüzde 27,44 ile domates, yüzde 25,22 ile salatalık, yüzde 21,20 ile sarımsak takip etti.

TOGG'da bir şirket sermaye artırımına katılmadı; projenin ortaklık yapısı değişti

TOGG, ödenmiş sermayesini 150 milyon TL'den 996 milyon 774 bin TL'ye çıkardı. Turkcell, Vestel ve Anadolu Grubu'ndan KAP'a yapılan açıklamada, İnan Kıraç'ın sahibi olduğu projenin bir diğer ortağı KÖK Ulaşım'ın sermaye artırımına katılmadığı ve adı geçen üç şirketin her birinin TOGG'daki ortaklık payının yüzde 19'dan yüzde 23'e yükseltildiği belirtildi.

Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu'nun (TOGG) TOGG ödenmiş sermayesini 150 milyon liradan 996.77 milyon TL'ye çıkarırken, Kök Ulaşım'ın katılmadığı sermaye artışı sonrası Turkcell, Vestel ve Anadolu Grubu Holding'in her birinin şirketteki payı yüzde 19'dan yüzde 23'e yükseldi.

Kendi faaliyet alanlarını daraltma kararı alarak sermaye artırımına katılmayan KÖK Ulaşım Taşımacılık'ın TOGG'daki hisseleri ise mevcut ortaklarca satın alınıyor. İnan Kıraç, KARSAN yerine sahibi olduğu bir diğer şirket KÖK Ulaşım ile projeye dahil olmuştu.

04.06.2021

TOGG'dan yapılan açıklamaya göre, şirketin ödenmiş sermayesinin tamamı daha önce yapılan sermaye avanslarının sermayeye ilave edilmesi suretiyle nakden 846,77 milyon TL artırılarak 150 milyon TL'den 996,7 milyon TLye çıkarıldı.

Bu kapsamda TOGG hissedarları Turkcell, Vestel ve Anadolu Grubu Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yaptıkları açıklamalarda 'sermaye artırımına iştirak ettiklerini' duyurdular. Üç hissedar da sermaye artırımını sonrasında KÖK'ün TOGG sermayesinde kalan yüzde 2.9 payının yüzde 0.2'lik kısmını da satın aldıklarını duyurdu.

Buna göre Turkcell, Vestel ve Anadolu Grubu'nun her birinin TOGG'daki nihai payları yüzde 23'e yükselmiş oldu.

JP Morgan: Mayıs enflasyonu TCMB politikasını değiştirmez

JP Morgan, mayıs ayı enflasyon rakamlarının para politikası görünümü üzerinde anlamlı bir etki yapacağından kuşkulu olduklarını belirterek, "İlk faiz indirimini hala eylül ayında bekliyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

JP Morgan, mayıs ayı enflasyon verilerine ilişkin değerlendirmesinde, rakamların aşağı yönlü sürpriz yaptıklarını, ancak düşüşün esas olarak geçici faktörlerden kaynaklandığını bildirdi.

Mayıs ayında giyim eşyası fiyatlarında artışın uygulanan koronavirüs kapatma tedbirlerinin etkisi ile sınırlı kaldığını ve akaryakıt fiyatlarındaki artışın sadece bir kısmının M-mayıs ayı enflasyonuna yansıtılabildiğini belirten JP Morgan, giyim eşyası ve akaryakıt fiyat artışlarının haziran verisine yansıtılmalarının muhtemel olduğunu vurguladı.

Yıl sonu için enflasyon tahminlerini yüzde 13,4'te tutmaya devam ettiklerini ifade eden JP Morgan, "Yıllık enflasyonun kasım ayına kadar yüzde 16 seviyesinin üzerinde kalmaya devam etmesini beklemeyi sürdürüyoruz. Bugün açıklanan verinin para politikası görünümü üzerinde anlamlı bir etki yapacağından kuşkuluyuz. İlk faiz indirimini hala eylül ayında bekliyoruz" dedi.

JP Morgan raporunda, erken bir gevşemenin politika kredibilitesine kolaylıkla zarar verebileceğini, lira üzerinde baskı yaratacağını, dezenflasyon sürecine zarar vereceğini ve kısa vadeli büyüme görünümüne ters etki yapabileceğini de vurguladı.

S-400 haberleri yetti: Doları bu kez Rusya ateşledi

Bloomberg, ABD Başkanı Joe Biden ve Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın bir araya gelmesinin öncesinde 'Türkiye'nin Rus uzmanları Biden'a sinyal göndermek için eve yolladığını' iddia etmişti. Rusya Federal Askeri ve Teknik İşbirliği Servisi'nin sözcüsü Valeriya Rešetnikova ise bu iddiaları yalanladı. Bu gelişmeler doların hızla yükselmesine neden oldu.

Bloomberg, ABD Başkanı Joe Biden'ın Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'la liderler zirvesinde bir araya gelmesinin öncesinde 'Türkiye'nin Rus uzmanları Biden'a sinyal göndermek için eve yolladığını' iddia etmişti.

Bloomberg, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ile ABD'li mevkidaşı Joe Biden'ın haziran ortasında NATO zirvesinde bir araya geleceğine dikkat çekildi ve 'Türkiye'nin Rus uzmanları Biden'a sinyal göndermek için eve yolladığını' iddiası Washington'a "bir konuda taviz vermeye hazır olduğu" konusunda verilmiş mesaj olarak değerlendirildi.

HABERDEN SONRA DÖVİZ YÜKSELDİ

Haberin yayınlanmasından hemen sonra dolar yükselmeye başladı. Dolar 8.71 TL'ye kadar yükselirken, borsada ise sert satışlar başladı. Yüzde 1 düşen borsada bankacılık hisseleri satış yemeye başladı.

04.06.2021

Rusya Federal Askeri ve Teknik İşbirliği Servisi, Türkiye'nin 'Rusya'dan gelen S-400 uzmanlarını geri göndereceğine' ilişkin basında çıkan haberleri yalanladı. Dolar yükselişine ivme kazandırdı.

Sputnik'e konuşan kurumun sözcüsü Valeriya Reşetnikova, "S-400 sözleşmesiyle bağlantılı olarak, Türkiye'de bulunan Rus teknik uzmanların dönüşü daha önce onaylanan takvime göre gerçekleştirilecek" ifadelerini kullandı.

Merkez Bankası'nın döviz rezervi eridi

Merkez Bankası verilerine göre, bir önceki hafta 13 milyar 566 milyon dolar olan net uluslararası rezervler 28 Mayıs ile sona eren haftada 12 milyar 438 milyon dolara geldi

Merkez Bankası'nın net uluslararası rezervleri bir haftada 1 milyar 128 milyon **dolar** düşüş gösterdi, brüt döviz rezervi de 477 milyon dolar azaldı.

Brüt döviz rezervleri bir haftada 477 milyon dolar düşüş gösterdi

Merkez Bankası verilerine göre, bir önceki hafta 49 milyar 198 milyon dolar olan rezervler, 28 Mayıs ile sona eren haftada 48 milyar 721 milyon dolara geldi.

Merkez Bankası altın rezervleri 43 milyar 249 milyondan 43 milyar 884 milyon dolar seviyesine geldi.

Böylece Merkez Bankası toplam rezervleri 92 milyar 447 milyon dolar olan seviyesinden 92 milyar 605 milyon dolar seviyesine geldi.

Merkez Bankası brüt rezervleri 13 Aralık 2013'te 115 milyar 144 milyon dolar ile tarihi zirvesini gördü.

AVM'lerin değeri 50 milyar dolar eridi

Salgın döneminde çok fazla tartişılan AVM ve marka ilişkileri, 20'ncisi düzenlenen Perakende Günleri'nde masaya yatırıldı. Salgının etkisi ile AVM'lerin yatırım değerinin 150 milyar dolardan 100 milyar dolara gerilediği, markaların kredi borcu yükünün ise 50 milyar dolara yükseldiği belirtildi.

Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği (AYD) Başkanı Hüseyin Altaş, salgının da etkisi ile AVM'lerin yatırım değerinin 150 milyar dolardan 100 milyar dolara gerilediğini söyledi. Birleşmiş Markalar Derneği (BMD) Başkanı ncel ise aynı dönemde markaların kredi borcu yükünün 50 milyar dolara yükseldiğini kaydetti.

Salgın döneminde çok fazla tartişılan AVM ve marka ilişkileri, 20'ncisi düzenlenen Perakende Günleri'nde masaya yatırıldı. 441 markayı temsil eden AYD Başkanı Hüseyin Altaş ile 421 markayı temsil eden BMD Başkanı Sinan ncel, salgın dönemi AVM-marka ilişkilerini "Ne oldu ne olacak" konulu oturumda ele aldı. AYD Başkanı Altaş, 2000'li yılların başından bu yana gerçekleştirilen AVM yatırımlarının değerinin 150 milyar dolardan 100 milyar dolara gerilediğine dikkat çekerek geri dönüş sürelerinin ise 10-15 yıldan 80 yıla kadar yükseldiğini anlattı.

Söz konusu gelişmelerde salgının etkilerinin yüksek olduğuna işaret eden Altaş, "Salgının ilk döneminde 2,5 ay kapalı kaldık. Bu dönemde kiralar ile ilgili aldığımız tavsiye kararına tüm AVM'lerimiz uydu. Bir laf var, 'İnsanlar için gözünüzü feda etmeniz zaten krd' derler. Yapılan olayın ne kadar kıymetli olduğu bilinsin istiyoruz.

Geçen yıl 1 Haziran'da açıldığımızda AVM'ler sanki pandemi yuvası gibi bir algı oluşturuldu. Ancak bir her türlü önlemi aldık. Bu önlemler için ciddi yatırımlar yaptık" diye konuştu. Kademeli normalleşme ile AVM ziyaretinde 3,5 milyon kişiye ulaştıklarını söyleyen Altaş, yılsonunda 5 milyon ziyaretçi ve ciroda ise salgın öncesinin yüzde 80'ine ulaşmayı hedeflediklerini söyledi. Altaş ayrıca markalara kira indirimi kapsamında verdikleri desteğin 11 milyar TL'ye ulaştığını söyledi.

Markaların 50 milyar dolar kredi yükü var

Konuşmasına ihracat rakamlarındaki artışa ilişkin örnekler vererek başlayan BMD Başkanı Sinan Öncel ise ihracatın iç pazarda sıkıntı yaşayan hazır giyim markaları için bir çıkış yolu hâline geldiğini söyledi. Söz konusu gelişmede döviz kurundaki artışın da etkili olduğunu anlatan Öncel, şunları söyledi:

"Turist sayısı perakende sektörü için çok önemli. Pek çok AVM'de belli aylarda turistlere satış oranı yüzde 50'lere ulaşıyordu. Şimdi turist sayısı salgın öncesinin dörtte birinde. Buradan önemli bir kayıp yaşadık. Bu dönemde iç satışlar da düştüğü için sektör kredi kullandı. Bugünkü kurla hali hazırda 17 milyar dolar kredi borcumuz var. Pandemi süresince vadeli aldığımız malların önemli kısmını satamadık. Sektörün boynunda toplam 50 milyar dolar kredi yükü var" şeklinde konuştu.

AYD: Ağlamaya kalkarsak mendil kalmaz

BMD salgın ile birlikte ciro kirasına dönülmesi konusunda çağrıda bulunuyor. AYD Başkanı Altaş, konuya ilişkin, "Biz 25 milyar TL gelirimizin 11 milyar TL'sinden vazgeçtik markalar için. Ancak şu an düşünülmesi gereken şey şu; Kaza yapan arabamız var. Kazadan çıktık ama hastaneye gidip kazanın boyutunu tespit etmedik. Birçoğumuzun döviz borcu var ve dövizin durumu da malum. Biz de ağlamaya başlarsak mendil kalmaz. 2010'lu yıllarda avm'lere girmek için araya bakan koyan markalar vardı. Artık iki dernek arasındaki sorunlar yerine gelirleri birlikte nasıl artırabiliriz diye birlikte hareket etmek lazım" değerlendirmesini yaptı.

BMD Başkanı Öncel ise, "Her mülkün bir şerefıyesi (kira değeri) var. Bu her AVM'ye gelen ziyaretçinin harcamasına göre hesaplanıyor. Bir AVM'de bu değer metrekare başına 1000 TL iken kiminde 100 TL. Salgında bu değerler düştü. Yapılan indirim gelmeyen turist nedeni ile yapıldı. Bu nedenle 'destek olduk' açıklamasına itirazımız var. Biz müşterimize indirim yaparken destek mi oluyoruz? Kârsızlık tsunamisi ile karşı karşıyayız. Maliyetlerimiz hem hammadde, hem navlun tarafında çok fazla arttı, artmaya da devam ediyor. Zarar tsunamisi ciddi bir sorun olarak duruyor" ifadelerini kullandı.

Bir yerde başladı, her yere sıçradı: Alevler hızla ilerledi

Ankara'da kimyasal madde üreten bir iş yerinde yangın çıktı. Alevler merkezdeki diğer bloklara da sıçradı, yangında çok sayıda işyeri ve araç hasar gördü.

Ankara'da kimyasal madde üreten iş yerinde yangın çıktı.

04.06.2021

Yenimahalle ilçesi Macunköy Mahallesi'nde bulunan ATB İş Merkezi'nde akşam saatlerinde çıkan ve merkezdeki diğer bloklara da sıçrayan yangında çok sayıda işyeri ve araç kullanılmaz hale geldi.

Olay yeri ekipleri, İş Merkezinin E blokunda yer alan kimyasal üretim merkezindeki yangın ile ilgili hasar tespit çalışması başlattı.

CHP'li Öztrak: Enflasyonla mücadele tek hedef olmalı

Eskişehir'de CHP Ekonomi Masası Toplantısı'nda konuşan CHP Genel Başkan Yardımcısı Öztrak, enflasyonla mücadelenin tek hedef olması gerektiğini belirterek, "Uzun dönemde enflasyonla mücadele Merkez Bankasının, büyümenin sağlanması da maliye politikasının hedefi olmalı. İstihdamın artırılmasına yönelik özel teşvikler uygulanmalı." ifadelerini kullandı.

CHP Ekonomi Masası heyetinin, esnaf, sendika, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve oda başkanları ile Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi Ticaret Merkezi'nde bir araya geldiği toplantıda konuşan CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, heyetin 10 bin kilometre yol katederek 25 ili dolaştığını söyledi.

Öztrak, 2021 yılının ilk 3 ayındaki yüzde 7 büyümede baz etkisinin olduğunu belirterek, şöyle devam etti:

"Baktığımız zaman büyümeye en büyük katkı yüzde 47 ile hizmetler sektöründen geliyor. Yine ticaret, ulaştırma ve konaklama, ki bugün bu pandemi nedeniyle en büyük darbeyi yiyen sektör, büyümenin yüzde 19'u bu sektörden geliyor. 'Birinci çeyrekte ticaret, ulaştırma, konaklama sektörü yüzde 1,4 büyüdü', 'Büyümeye 1,4 katkı yaptı' deniyor. Yine büyümeye katkılara, sektörler itibarıyla baktığımız zaman da manzara güzelmiş gibi duruyor. Dış talepten ciddi bir katkı geliyor. Bir de gayrisafi sabit sermaye harcamalarından da önemli bir katkı var. Buna baktığınız zaman bu büyüme sürdürülebilir gibi birtakım ifadeler kullanılıyor. Ama biraz arkasına gittiğimiz zaman tamamen farklı bir manzarayla karşılaşıyoruz."

Türkiye'nin borç yükünün arttığını söyleyen Öztrak "Çok hızlı şekilde borçlanarak bu büyümeyi yapmışız. Düşük gelir gruplarına yansımayan bir büyümeyle karşı karşıyayız." değerlendirmesinde bulundu.

"Dünyada sermaye ürkekleşti"

Öztrak dünyada sermayenin ürkekleştiğini aktararak, "NATO ile Rusya arasındaki, ABD ile Çin arasındaki çekişmeler, Çin ile bu kriz sürecinde özellikle tedarik zincirlerinde meydana gelen sıkıntılar dünyada ham madde tedarikini ciddi ölçüde etkiliyor. Ankara'da mobilyacılarla konuşuyorum ciddi bir MDF sıkıntısından bahsediyorlar. Tarım aletleri üreten arkadaşlarımla konuşuyorum. 'Sac yok' diyorlar. Fiyatlar almış başını gitmiş. Otomotiv sektörüyle konuşuyorsunuz 'çip yok' diyorlar. Böyle bir garip tabloyla karşı karşıyayız." ifadesini kullandı.

Ciddi bir kuraklık beklendiğine işaret eden Öztrak, "Bunun iki tane sıkıntısı var. Dünya çok ürkekleşti, kendi tarım ürünlerini satmak konusunda. Ürün bulmakta zorlanacağız. İki, gelecek yıl çiftçimiz bu çarkı nasıl çevirecek merak ediyorum. Bu riskleri göğüsleyecek bir cephane de sahip değiliz." dedi.

Güven uyandıran ve saydam bir ekonomik programa ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan Öztrak, şunları kaydetti:

"Gerçekçi ve somut bir aşı takvimini mutlaka bu milletin önüne koymak lazım. Dışarısının da önüne koymak lazım. Esnaf ve çiftçi çok yıprandı, diğer kesimler önemli ölçüde işini devam ettirebilme gücünü kaybetti. Dolayısıyla refahı yayacak bir doğrudan gelir desteğini bu kesimlere vermek gerekiyor. Enflasyonla mücadele tek hedef olmalı. Uzun dönemde enflasyonla mücadele Merkez Bankasının, büyümenin sağlanması da maliye politikasının hedefi olmalı. İstihdamın artırılmasına yönelik özel teşvikler uygulanmalı. Bugün Türkiye'yi büyüten baktığınız zaman sanayi sektördür. İmalat sanayidir. İmalat sanayi olmasa bu büyümeyi gerçekleştirmek mümkün değil. Türkiye hizmet sektörüyle büyüyeceğiz stratejisine aslında çok erken geçmiştir. Türkiye'nin sanayiyle büyümesi lazımdır. "

TÜİK'in hatası enflasyon oranının önüne geçti

Alaattin AKTAŞ

04 Haziran 2021 Cuma

- ✓ **TÜİK, TÜİK olalı böyle zulüm görmedi, hem de TÜİK yüzünden!**
- ✓ **Veri tabanının azizliği TÜİK'in TÜFE'de iki oran ilan etmesine yol açtı.**
- ✓ **TÜFE'nin mayısta görece düşük gelmesi temelde pandemi kaynaklı kapanma ve buna bağlı fiyat derlemenin çok zor olması yüzünden. Yİ-ÜFE ise yıllık bazda yüzde 40'a dayandı, dikkat!**

Hani bir klasik müzik dinletisinden yola çıkılarak söylenen bir söz var ya “Urfa, Urfa olalı böyle zulüm görmedi” diye. Şimdi bu sözü TÜİK'e uyarlamalı.

“TÜİK, TÜİK olalı böyle zulüm görmedi...”

TÜİK'e bu zulmü yapan kim dersiniz, TÜİK'ten başkası değil!

Ne tuhaf bir durum değil mi...

Türkiye'de inandırıcılığı en düşük kurumların başında herhalde TÜİK geliyordur. Bunun birinci nedeni de fiyat artışlarıyla ilgili olarak ortaya konulan orandır. TÜİK bu konuda çoğu kez haksız yere eleştirilmiştir. Bunun altını çizelim. Yok enflasyon hiç kullanılmayan, tüketilmeyen ürünlerle hesaplanıyor, yok fiyat derlenen yerler özel seçiliyor, yok bu yerlerin fiyat derlemesi sırasında özel indirim yapması sağlanıyor gibi gibi...

Bunların çoğu şehir efsanesi. TÜİK fiyat endeksi kapsamında hangi ürünlerin hangi ağırlıkla yer aldığını, hangi ürünün fiyatının kaç lira olarak hesaplamaya girdiğini her ay açıklıyor. Yani çoğu detay sır değil, her ay kamuoyuyla paylaşılıyor.

Vatandaşın açıklanan enflasyonu düşük bulmasının, yaşadığı enflasyonu daha yüksek hissetmesinin bir dizi başka nedeni var. TÜFE, tüm Türkiye'deki tüm bireylerin tüketiminin özeti. Bu tüketimde otomobil de var, sigara da var, kira da var. Ama herkes her ay otomobil almıyor, kimi vatandaşlar hayatları boyunca bir kez bile otomobil almıyor. Ama hesaplamada otomobil de var ve olması da gerekiyor. Örneğin otomobil fiyatı az artmışsa bu da genel oranı aşağı çekiyor. Bunun yanında gıda maddelerinin fiyatındaki artışı yaşamakta olan geniş kitleler, açıklanan orana dudak büküyor.

Bir yanlış kaç doğruyu götürür?

İşte çoğu kez haksız yere eleştirilen TÜİK dün öyle bir hata yaptı ki, şimdiye kadarki onlarca doğruyu sildi süpürdü, adeta çöpe attı.

TÜİK Mayıs ayının TÜFE ve Yİ-ÜFE gerçekleşmesini dün açıkladı.

TÜFE'de iki artış oranı birden gördük. Bir oran, Mayıs ayında yüzde 0.89 artışa işaret ediyordu, diğer oran yüzde 1.44'e. Kaynak tabii ki aynıydı, TÜİK'ti.

TÜFE'ye ilişkin haber bültenindeki oran yüzde 0.89'du. TÜİK'in merkezi dağıtım sisteminde ise Mayıs artışı olarak yüzde 1.44'lük bir oran yer alıyordu.

Aynı ay için, aynı endekste, aynı kurum nasıl olur da birbirinden farklı oranlar açıklayabilirdi ki!

Farklılık yalnızca bülten ve merkezi dağıtım sistemindeki oranlar arasında olsa iyi. TÜİK'in ana sayfasındaki yıllık TÜFE artışı da başlangıçta yüzde 17.22 olarak yer aldı. Yıllık yüzde 17.22, Mayıs artışının yüzde 1.44 olarak dikkate alındığını gösteriyordu.

HATANIN NEDENİ NE?

TÜİK'in mayıs ayı TÜFE artışında niye iki oran ilan etme yanlışına düştüğü geç saatlerde açıklığa kavuştu. Edindiğimiz bilgiyi aktaralım.

TÜİK bir ayın endeksini belirlerken çeşitli dönemlerde fiyat derliyor. Kimi mal ve hizmetler için ayda bir kere, kimi için iki kere fiyat toplanıyor, kimi için de günlük fiyat derlemesine gidiliyor. Sonra da aylık ortalama bulunuyor.

TÜİK bazı dönemler en son fiyatlar üstünden de hesaplama yapıyor.

İşte mayıs ayı için bulunan yüzde 0.89 artış, ay ortalamasıyla hesaplanan klasik artışı, yüzde 1.44 ise ay sonu fiyatlarıyla hesaplanan "Acaba hazirana nasıl bir enflasyonla giriliyor" sorusunun yanıtını veren artışı gösteriyor.

Yapılan hata da, ay sonu itibarıyla hesaplanan ve bilgilenmeyi amaçlayan yüzde 1.44'ün de bir şekilde ilan edilmiş olmasından kaynaklanıyor.

Yüzde 1.44 ile yüzde 0.89 arasındaki yarım puanlık fark da haziranda fiyatların şimdiki duruma göre en az bu oranda artacağını gösteriyor.

MAYIS TÜFE ARTIŞI NİYE DÜŞÜK?

TÜFE'nin mayıs ayında yüzde 1.50 dolayında artması bekleniyordu. Ancak artış yüzde 0.89'la beklenenin çok altında kalınca ve bir de yüzde 1.44'lük hatalı oran gündeme gelince yüzde 0.89'a kuşkuyla bakanlar iyice arttı.

Mayıs, TÜİK'in fiyat derleme konusunda en büyük sıkıntıyı yaşadığı aylardan biri oldu. Pandemi dolayısıyla uygulanan yaygın kapanma çoğu mal ve hizmette fiyat oluşmasını da engelledi. Yeni fiyat derlenemedi ve eski fiyatlarla hesaplama yapmak durumu da söz konusu oldu. Bu yüzden bir anlamda mayıs ayına tam yansımayan zamlar haziran endeksine kaldı.

20 Mayıs'ta akaryakıtta gelen ortalama yüzde 10'luk zam da endekse yansıma yönüyle biraz yanlış hesaplama yapılmasına yol açtı. Bu zammın uygulanan gün sayısı itibarıyla yaklaşık üçte biri mayıs endeksine yansıdı, üçte ikisi de hazirana yansıtılacak. Bu köşede 31 Mayıs'ta akaryakıt zammının mayıs endeksine doğrudan ancak binde 1.28 etki edeceğini yazmıştık. TÜİK de bu oranı binde 1.1 olarak hesapladı. Oysa enflasyon tahmini yapılırken akaryakıt zammından dolayı etkinin yanında doğrudan da yüksek bir etki geleceği algısı vardı.

Yani mayıstaki TÜFE artışı fiyat derlemedeki zorluklar ve akaryakıt zammının düşük yansıması dolayısıyla beklenenin altında geldi. Haziranda ise tam tersi olacak.

Büyüme, teoride “kalkınmayı/refahı getirendir”...

Ferit Barış PARLAK

04 Haziran 2021 Cuma

Bir yıl 10 birim kazanıyorken...

Sonraki yıl kazancını 11 birime çıkarman, o para birimi cinsinden “büyümüşsün” anlamına gelir...

* * *

Bir yıl 10 birim kazanıyorken...

Ve o 10 birimle masraflarını karşılayabiliyorken...

Sonraki yıl, kazancını 11 birime çıkarmışsan...

Ama tüketim kalemlerin önceki yıl ile aynı olmasına rağmen, bu kalemleri 11 birim kazancınla karşılayamıyorsan...

Hatta önceki yıl ile birebir aynı olan tüketiminin bir bölümünü, hatta çoğunluğunu karşılayabilmek için borca ihtiyaç duysan dahi “büyümüşsün” demektir...

* * *

Bir yıl 10 birim kazanıyorken...

Sonraki yıl, kazancını 11 birime çıkarmışsan...

Ve tüketiminin miktarı, kazancından daha fazla artmasına rağmen, tasarruf da yapmaya başlamışsan...

Büyümenin yanında “refahı da yaşıyorsun” demektir...

04.06.2021

* * *

Bir yıl 10 birim kazanıyorken...

Ve tasarruf yapamıyorken...

Sonraki yıl, kazancın 9 birime düşmüşse...

Buna rağmen tüketimini artırabiliyorsan ve yanında tasarruf da yapabiliyorsan...

Üretimi tüketiminden fazla; para birimi değerlendirilen; mal/hizmet fiyatlarını ve dolayısıyla faizleri düşürmeye başlayan; yüksek refah yolunda ilerleyen, “**gelişen bir ülke**”de yaşıyorsun demektir...

* * *

Ar-Ge/üretim/ihracat/istihdam odaklı büyüyen ülkede de, sıcak para/ithalat/tüketim odaklı büyüyen ülkede de, para biriminin değerlendirilmesi “gelir artışı etkisi” yapar...

Döviz fiyatı da, enflasyon da, faizler de “üretim odaklı ülkede” makul seviyede kalabilir ve/veya düşebilir...

VELHASIL

Büyümedir, teoride gelişmeyi/refahı getiren...

* * *

Ancak...

Sonradan çıkacak sağlık sorunlarını ve sürdürülebilirliği dikkate almazsak, kuru ekmele de büyür insanoğlu; borçla, çalışmayarak, çalarak, yardım alarak/bekleyerek de...

Bu büyüme, o süreçte, “kusursuz” da görülebilir...

* * *

Bu tür büyümedir, insanın sağlıklı gelişimini/refahını ‘kusursuzca’ eriten...

Abdulkadir Selvi

Perinçek'le Dervişoğlu'nun suikast tartışması

4 Haziran 2021

Doğu Perinçek, Özel Harekât eski Daire Başkanı **İbrahim Şahin**'in kendisine suikast düzenlemek isteyen şahsın ismini verdiğini belirtip, o kişinin şu anda **İYİ Parti** milletvekili olduğunu açıklamıştı.

Ancak **Perinçek**'in açıklamasına rağmen devam eden sessizliğe tepki göstermişim.

Çünkü **Doğu Perinçek** dediğimiz isim sıradan biri değil. Türk siyasetinin en önemli siyasi figürlerinden biri. Diğer yanda ise suikastla suçlanan bir **İYİ Parti** milletvekili var.

Aydınlatılması gereken ciddi bir durum. Hem **Doğu Perinçek**'in açıklamalarını takip ettim hem de **Müşavat Dervişoğlu**'yla konuştum.

PERİNÇEK'İN AÇIKLAMASI

Doğu Perinçek olayı şöyle açıkladı:

“Bana suikast düzenlemek isteyen isim, **İYİ Parti** yöneticisi **Müşavat Dervişoğlu**. Nereden biliyorum? 2006 yılının sonunda bir gün **Muzaffer Tekin** komutanımız, Sayın **İbrahim Şahin** ile birlikte geldi. **İbrahim Şahin**, biliyorsunuz **Özel Harekât** komutanı. **İbrahim Şahin Bey**, ‘Size suikast hazırlayanlar kimdir biliyor musunuz?’ dedi. ‘İsmen bir takım ihbarlar oldu ama kesin bir bilgimiz yok’ dedim. Benden bir kâğıt istedi. O kâğıda elyazısıyla ‘**İzmir MHP, Müsavat Dervişoğlu, MİT**’in kadrolu elemanı, 2000, **Dere Döviz**’ yazdı. Ben bu kâğıdı aldım eve götürdüm, arşivime koydum. Sonra 21 Mart 2008’de tutuklandığımız zaman **Ankara**’da gözaltına alındım. **İstanbul**’a bizim eve 20-30 tane polis geliyor. Aramada bu kâğıdı da buluyorlar ve bu kâğıt **Ergenekon Davası**’nın arşivine girdi. Sordular, ‘Bu yazı nedir?’ diye. Ben de ‘**İbrahim Şahin** bana yapılacak suikastı kimin örgütlediği konusunda böyle bir yazı verdi’ dedim.”

MÜSAVAT DERVİŞOĞLU NE DEDİ?

Perinçek'in iddiaları hakkında İYİ Parti Grup Başkanvekili ve İzmir Milletvekili Müsavat Dervişoğlu ile konuştum.

“Mahkemeye gideceğim. Önümüzdeki günlerde Perinçek hakkında suç duyurusunda bulunacağım. Hakkında ceza ve tazminat davası açacağım” diye söze başladı. Bunun üzerine **Perinçek** bu iddiayı daha önce gündeme getirdiğinde hakkında suç duyurusunda bulunup bulunmadığını sordum.

Müsavat Dervişoğlu, “Bulunmadım” dedi. “Neden bulunmadığınız?” diye sorunca, **“Doğu Perinçek bunu 2009 yılında gündeme getirdi. 2009’da ben savcıya gittim, ifademi alın diye, savcı ‘Böyle bir yöntem yok’ dedi”** diye anlattı.

PERİNÇEK BANA SUİKAST MI YAPACAKTI?

Müsavat Dervişoğlu da, **Doğu Perinçek** de akıllı başında insanlar. Ortada ise ciddi bir suikast iddiası duruyor. **Müsavat Dervişoğlu, “Eskiden bu kâğıdı göstermemişti. Şimdi gösterdi. Perinçek bunu niye şimdi gösteriyor diye huylandım”** dedi. Bana ilginç geldi. Neden huylandığını sordum. **“Şimdi niye gösteriyor yoksa bana suikast mı hazırlanıyor diye düşündüm”** dedi.

Benim suikast iddiası üzerinden bir polemik meydana getirmek gibi bir derdim yok. Gerçeğin ortaya çıkarılması için çalışıyorum.

Müsavat Dervişoğlu’na, “Doğu Perinçek bana suikast düzenlemek istiyordu mu diyorsunuz?” diye sordum. **“Elinize böyle bir pusula gelse doğrudan savcıya koşarsınız. Ama o kâğıdı saklamış. Evinde yapılan aramada bulunmuş. Mahkemede sorulduğunda, o pusulaya bir gerekçe oluşturamadığı için, ‘bana suikast yapacaktı’ demiş. Benim adım onun önüne gittiğinde hemen savcılığa gitmesi lazımdı. Belki de o bana suikast yapacaktı diyebilirim. Çünkü benim adımın, soyadımın Doğu Perinçek’in evindeki bir aramada çıkmasının ne anlamı olabilir?”** diye karşılık verdi. Böylece nur topu gibi yeni bir polemik konumuz oluştu. **Perinçek, Müsavat Dervişoğlu** bana suikast düzenlemek istiyordu derken, bu kez de **Müsavat Dervişoğlu “Yoksa Doğu Perinçek mi bana suikast düzenlemek istiyordu?”** iddiasını ortaya attı.

İBRAHİM ŞAHİN KONUŞMALI

Müsavat Dervişoğlu, yeni bir iddiada daha bulundu

“Avukatlar aracılığıyla Ergenekon dosyasına baktırdım. Orada Muzaffer Tekin’den söz edilmiyor. Bu istihbarat tekniğidir, ya ölüleri ya da delileri delil gösterirler. Muzaffer Tekin öldüğü için onu delil gösteriyor” dedi.

Muzaffer Tekin yaşamıyor ama **İbrahim Şahin** hayatta. Suikast iddiasının açıklığa kavuşturulması için tanıklığına başvurulabilir.

VENEZUELA'YA GİDEN CHP MİLLETVEKİLİ KONUŞMALI

Türkiye-Venezuela Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı **Serkan Bayram** dün Meclis'te 4-8 Aralık 2020 tarihleri arasında gerçekleştirdikleri resmi geziye ilişkin önemli açıklamalar yaptı. Onları tekrar etmeye gerek duymuyorum ama buradan o gezide yer alan CHP İstanbul milletvekili **Yüksel Mansur Kılıç**'a bir çağrı yapmak istiyorum.

Sayın **Kılıç**, siz hem basın kartı sahibi bir medya patronu, hem de Meclis'te Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu üyesi olarak bu işleri iyi bilen birisiniz. Sizin de yer aldığınız gezide Türkiye ile Venezuela arasında “**yenı uyuşturucu hattı**” oluşturulduğu iddiaları var. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Katıldığınız gezide yeni uyuşturucu hattı oluşturulduğuna dair tanıklığınız var mı?

Ya da iddia edildiği gibi Türkiye ile Venezuela arasında bir uyuşturucu hattı oluşturulması yönünde bir çaba hissettiniz mi?

Sayın **Kılıç**, sizin tanıklığınız çok önemli. Doğrusu neyse söyleyin de, biz de ne olup bittiğini anlayalım.

KILIÇDAROĞLU-ŞENTOP DÜELLOSU

CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu**, İçişleri Bakanı **Süleyman Soylu**'nun organize suç örgütünden 10 bin dolar alan siyasetçi iddiasının peşini bırakmıyor. Muhalefet olarak bu onun hakkıdır. Değil 10 bin dolar, 1 dolar dahi olsa ortaya çıkarılmalıdır. Bu iddianın aydınlığa kavuşturulması için **Kılıçdaroğlu** ile **Şentop**'un dayanışmasına ihtiyaç vardır. Ama **Kılıçdaroğlu** ne yaptı? “**Eğer Şentop konuşmuyorsa acaba 10 bin dolar benzeri bir olay her ay ona da mı veriliyor?**” dedi.

ŞEREF VE HAYSIYET MÜCADELESİ

İnsanlar şeref ve haysiyetlerini sokakta bulmadı. Meclis Başkanı ne yapmış? İçişleri Bakanı **Soylu**'dan hem sözlü hem yazılı olarak o ismi sormuş. Ama daha farklı girişimlerde bulunması isteniyorsa, onlar da talep edilebilir. Ama Meclis Başkanı'na “**O zaman sen de organize suç örgütlerinden 10 bin dolar alıyorsun**” denilir mi? **Şentop** da bu ithama karşı sert bir cevap verdi.

ÇOCUKLARI KARIŞTIRMAYIN

Ben, **Şentop**'un tepkisi üzerine **Kılıçdaroğlu** kendisini arar görüşürler, diye bekliyordum. Keşke olsaydı ama olmamış. Fakat CHP Grup Başkanvekili **Özgür Özel**'in, **Şentop**'un çocuğunu işe karıştırmasını ayıpladım. Eşler, çocuklar siyasi mücadelenin malzemesi olmamalı. **Şentop**'un çocuklarını tanırım. Allah her anneye babaya böyle evlatlar versin. Pırıl pırıl çocuklardır. Yapmayın etmeyin, eşleri, çocukları siyasi kavgaların dışında tutun.

Esfender KORKMAZ

Gelir ve servet dağılımını enflasyon bozdu

4 Haziran 2021 Cuma

Mayıs 2021, Tüketici fiyat endeksi (TÜFE), aylık yüzde 0,89 ve yıllık yüzde 16,59 oranında arttı.

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) de aylık yüzde 3,92 ve yıllık yüzde 38,33, oranında arttı.

Yİ- ÜFE 'nin bu kadar yüksek olması TÜFE olarak bu sene enflasyonun frenlenemeyeceğini gösteriyor. Dünya'da ağır siyasi ve ekonomik sorun yaşayan birkaç ülke haricinde, dünyada ekonomisi en kırılgan ülke olmamız yanında, artık en yüksek enflasyon yaşayan ülke de olduk.

Toplumsal refahın ve kalkınmanın ön şartı ekonomik istikrardır. Ekonomik istikrar için iktisatın üç ayağının dengede olması gerekir. Üretim, istihdam bölüşüm. Dahası iktisat, maliye ve istihdam politikalarının da planlama içinde koordineli uygulanması gerekir. Türkiye'de AKP döneminde planlama kaldırıldı, her şey günöbirlik ve popölist hedefe göre düşünöldü. Bu nedenle hem enflasyon önlenemedi, hem de enflasyonun ilave bozucu etkileri ortaya çıktı.

Enflasyon, ekonomik istikrarsızlığın göstergesidir. Yüksek enflasyon gelir dağılımını bozuyor, yoksulluk yaratıyor. Vatandaş ayrıca enflasyon vergisi ödüyor. Ekonomide kırılganlığı ve belirsizliği artırıyor. Yerli ve yabancı yatırımları engelliyor.

Türkiye'de yüksek enflasyon AKP'nin yandaş kayırma politikaları ile birleşince, gelir ve servet dağılımı bozuldu. Ekonomide belirsizlik, siyasi belirsizlik ile birleşince, bir kısım servette yurt dışına gitti.

Şimdi bir yandan ayakta durmaya çalışan sermaye var, öte yandan kamu özel işbirliği yolu ile spekülatif rantlar elde eden, döviz borçlarına devletin kefil olduğu müteahhitler var. Bir yandan işsizler, işçi ve memur ay sonunu nasıl getireceğini düşünüyor, öte yandan AKP'li partizanlar lüks içinde yaşıyor.

Türkiye'de ortalama TÜFE, sabit gelirlilerin geçinme endeksinin altında kaldığı için, bu kesim de yoksullaştı. Bu nedenle ben yıllardır içi ve memur için, ayrı bir harcama sepeti ve ayrı bir geçinme endeksinin hazırlanmasını savunuyorum. Gerçekte bunları işçi memur sendikalarının da savunması gerekir.

Bankalar ve devlet enflasyonun altında faiz vererek, tasarruf sahibinden gelir ve servet transferi yapıyorlar.

Bankalar el birliği ile mevduat faizini enflasyonun altında tutuyor. Buna karşılık kredi faizlerini de yüksek tutuyor. Merkez Bankası banka ve kredi kartlarında azami faiz oranlarını tespit ediyor, ancak mevduatta asgari faiz oranlarını tespit etmiyor. Hükümetin de bu alanda bir yasa çıkarma niyeti de yok. Bu güne kadar da olmadı.

Eksi reel faiz, tasarruf sahibinin satın alma gücünü bankaya aktarması demektir. Yani bankalar mevduat sahibinden bir nevi gizli vergi almış oluyor.

Öte yandan eksi faiz devletinde işine geliyor. 2020'de devlet iç borçlanma senetlerinde yıllık reel getiri oranı da yüzde eksi 12,6 oldu. Yani devlete 100 lira borç veren aynı zamanda 12,6 lira da enflasyon vergisi ödedi.

Enflasyon aynı zamanda belirsizlik yaratıyor. Kamu ve özel sektör planlama yapamıyor. Yatırımları engelliyor.

Yatırım denilince, fiziki yatırımları kastediyorum. Enflasyondaki belirsizlik, Yatırım maliyetinin ve karlarının net bu günkü değerini hesaplamayı ve karşılaştırmayı, fizibilite yapmayı zorlaştırıyor.

Türkiye'de AKP iktidarında bütçe içinde sermaye transferleri dahil, yatırımların payı yüzde 6 dolayında kalıyor. O da ancak mevcut yatırımların amortismanına yetmiyor.

Ayrıca Enflasyon piyasalarda kırılabilirlik yaratıyor. Tasarruf oranının düşmesine neden oluyor. Zira nakit para tutmanın maliyeti artıyor Bundan önceki başlıkta ele aldığımız gibi TL'den kaçışı hızlandırıyor, dolarizasyona neden oluyor.

Özetle; AKP iktidarı enflasyona doğru teşhis koyamadı. Koyması ve çözmesi de mümkün değildir. Aksi halde;

kronik enflasyona neden olmakta.

Devletin kurumsal yapısını düzeltmesi, partizan değil liyakat esasına göre memur çalıştırması, devleti parti devleti olmaktan çıkarması gerekir. Kurumsal devleti yeniden oluşturması gerekir.

04.06.2021

Piyasayı oligopol yapıdan kurtarması ve stokçuluğu önlemesi gerekir. Bu kapsamda özelleştirilen kamu tekellerini yeniden devletleştirmesi, dört kamu bankasını özelleştirmesi, bankalar kartelini kırarak yasa çıkarması gerekir.

Eğitimi ideolojiden ve dini tahakkümden kurtarması gerekir. Eğitimde insangücü planlaması yapması, yüksek öğrenime özerklik getirmesi, üniversiteleri siyasi ve parti popülizminden uzak tutması gerekir.

Demokrasiye, hukukun üstünlüğüne, kuvvetler ayrılığına geri dönmesi gerekir.

Kamu- özel işbirliğini kaldırarak, Türkiye'nin potansiyel gelirini bu günden kullanmaktan ve beş müteahhidi kayırmaktan vazgeçmesi gerekir.

Planlama yapması, kur politikasını değiştirmesi, MB'na yeniden bağımsızlık getirmesi gerekir.

Peki, bunları yapabilir mi?

İstese de yapamaz...

Çünkü bunlar AKP'nin üstünde oturduğu yüzde 30 oy potansiyelinin tek kaynağıdır. Bu önlemler alınırsa ortada AKP kalmaz.

İbrahim Kahveci

Çok zor bir kriz daha

Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK verilerine göre, 2021 yılı ilk beş ayında ortalama fiyatlar 3 yıl önce aynı döneme göre yüzde 55,1 oranında artış gösterdi.

Peki sizler son üç yılda bu derece bir fiyat artışı hissettiniz mi? Ya da maaşınıza göre alım gücünüz ne oldu?

Gelin bir örnekle daha önce anlattığımız hikâyeyi bir kez daha anlatalım:

2017 yılında sigaranın tüketim ağırlığı %5,4827 ve sigara fiyatı 11,25 TL

2018 yılında sigaranın tüketim ağırlığı %4,7857'ye düşüyor. Sigara fiyatı yine 11,25 TL

Ve 2019 yılı;

Sigaranın tüketim ağırlığı artık %3,8712 ve sigara fiyatı artık 16,20 TL.

Burada sigaraya gelen zam artık 5,48 ağırlıkla değil, 3,87 ağırlıkla çarpılıyor. Ve bu çıkan ağırlığa göre enflasyon endeksi hesaplanıyor.

Şöyle izah edelim: Her gün aldığınız ekmek fiyatı yüzde 100 zamlansa mı geçiminizi daha çok etkiler, yoksa pinpon topunun fiyatı aynı oranda zamlansa mı geçim derdi çekersiniz?

Şimdi kilit noktaya gelelim. Ağırlıkları değişen ve fiyatları oynayan bu tür ürünler sayesinde son 3 yılda enflasyon hesabı sadece yüzde 55,1 artış göstermiş durumda. Ama ya **gerçek fiyat artışı nedir?**

Sadece **sigara örneğinde verdiğimiz değişimler enflasyon endeksinde yaklaşık 1 puanı (0,70) alıp götürdü bile.** Bu ne demek oluyor dersiniz izah edelim...

04.06.2021

Mesela ücretiniz 4 bin TL ve enflasyon yüzde 15,0. Size de reel bir zam yapılmayacak ama sadece enflasyon kadar maaş zammı gelecek. Ve böylece maaşınız 4.600 TL'ye yükselecek. Ama eğer sigara örneğinde giden o 1 puan olmasaydı maaşınız yüzde 16 enflasyon kadar artırılacak ve 40 liranız daha olacaktı.

Nitekim TÜİK GSYH verilerinde de görüldüğü gibi, ücretlilerin aldığı pay yüzde 39 seviyelerinden yüzde 35 seviyelerine geriledi.

Bu çok ciddi bir gelir kaybı demektir.

Son 3 yılda çok ciddi veri karmaşası yaşıyoruz. Bu karmaşa daha önce de yapılıyordu ama artık sanal dünyamız ile gerçek dünyamızın farkı çok açıldı.

Mesela raf fiyatlarının yüzde 16,59 arttığını söylüyoruz ve aynı yerde üretici fiyatları yüzde 38,33 artıyor.

Üç yıl önce (2018-5 ay) ortalama dolar kuru 4 liradan bu yıl ortalama 8,0 liraya yükseliyor ama fiyatlar sadece yarı oranında artıyor.

Sanal dünyamız ile gerçek dünya farklılaşınca piyasaların da dengesi yerine oturmuyor.

Bakın 17 Haziran'da Merkez Bankası faiz için toplanacak. Acaba gelen telefona mı cevap verecek yoksa piyasa şartlarına göre mi? Başkan Şahap Kavcıoğlu Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın faiz indirimi beklentisini hemen sabahında geri çevirdi.

İyi ama ne olacak?

Emtia fiyatları yükseliyor, ABD ve AB'de fiyatlar artıyor. Faiz indirimi bekleyen bir Cumhurbaşkanı varken Merkez gerekirse faiz artıracak mı?

Zaten TÜİK'in yayınladığı enflasyonun ne kadar gerçek olduğunu yanlış veri düzeltilmesinden de çıkartabiliriz. Aylık enflasyonu 0,89 açıklayıp yıllık 17,22 yazdığınızda aylık enflasyonun gerçek olmadığı anlaşılıyordu. Ama önemli değil....

Piyasalar her şartı satın alıyor ve ona göre pozisyon belirliyor.

Dün yeniden alevlenen dövizin ateşi aslında reelin ne olduğunu da gösteriyor. Yüzde 19 faizde bile kurları tutamıyor noktadayız. Verecek ne faizimiz kaldı ne de dövizimiz.

128 milyar dolar nerede? sorusunun önemini şimdi anlayabildik mi? Ya da bu süreçte piyasalarda yeni fiyatlar ne olur diye sorabilir miyiz?

04.06.2021

Soramayız, çünkü artık gerçekliği kaybetmiş bir ülkedeyiz. Yarın veya sonraki gün ne olur diye kimse bir şey söyleyemez.

Size son bir not aktarayım. Yıllarca Venezuela örneğini yazılarımda kullanırım. Sizce Venezuela bizim için neden bu kadar önemli oldu? Hatta Binali Yıldırım'ın oğlu dahil Yüksek Seçim Kurulu üyeleri neden Venezuela seçimlerini takip ederler?

Size şunu söylemek isterim ki; Venezuela çok önemli. İyi takip edin derim.

04 Haziran 2021, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Marmaray'ı görmeyen Özal'ın Kanal İstanbul konusunda da fikri yoktu

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Kanal İstanbul'u anlatırken "**Haziranda temel atacağız. Altı köprüden ilkinin inşaatı da başlayacak**" dedi. Bu sözleri dinlerken yaşam süremizin kısalığı ile vatanın yaşadıklarının ne kadar sonsuz olduğunu düşündüm.

Marmaray açılırken

Mesela, **Binali Yıldırım** bizi Marmaray'a Cağaloğlu'ndan bindirmiş ve karşı tarafta Üsküdar'da indirmişti. Marmaray projesi tamamlandığı için kimse telaş etmiyordu ve Boğaz'ın altından raylı sistemle geçmek hepimize çok doğal geliyordu. O anda bu projeyi **Turgut Özal**'ın görmediğini, bilmediğini düşündüm. Biz gazeteciler, ikinci boğaz köprüsünden ilk defa **Özal**'ın daveti üzerine bir otobüsle geçmiştik. Ve o otobüste **Özal**, karayolları bürokratlarıyla "**Bu köprü'nün yollarını neden böyle dar yaptınız**" diye tartışmıştı.

Özal göremedi

Özal, Marmaray'ı görmediği gibi, Kanal İstanbul'u da göremeyecek. Yılda 50 bin tane teknenin, tankerin geçişine tanık olamayacak. Bu açıdan baktığınızda **Adnan Menderes** hiçbir boğaz köprüsünü göremedi. Oysa ben Çanakkale Köprüsü'nü görmeyi bile ümit ediyorum. Ve daha ötesi, "**Cumhurbaşkanı Erdoğan acaba bu hafta ne gibi müjdeler verecek?**" diye merak ediyorum.

Acaba müjdeler ne

Uzmanlar bu müjdeler konusunda tahminler seslendirmişler. Gas&Power Enerji Uzmanı **Emin Emrah Danış**, Türkiye'nin petrolde yaklaşık yüzde 92, doğalgazda ise yüzde 99 ithalata bağımlı olduğunu hatırlattıktan sonra, "**Stratejik bir emtia olan bu iki üründe dışa olan bağımlılık arz güvenliği açısından bir risk oluşturuyor. Aynı zamanda Türkiye her yıl on milyarlarca doları, petrol ve gaz ithalatı için yurt dışına ödüyor. Karadeniz'de geçtiğimiz sene yapılan keşif ve yarın açıklanması muhtemel yeni keşifler, hem ülkemizin kendi yerli kaynakları olması hem de dışarıya olan bağımlılığın ve ithalatın düşürülecek olması nedeniyle oldukça önemli**" demiş.

04.06.2021

Biz göreceğiz

Kıbrıs Üniversitesi Kıdemli Öğretim Görevlisi **Necdet**

Pamir de Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın vereceği müjdeyle ilgili olarak, "**Tuna 1'den sonra Türkali 1 ve 2 kuyuları delindi. Bir de Amasra 1... Buralardaki gelişmelerle ilgili bir açıklama yapacaktır**" tahminini seslendirmiş...

Söyleyeceğim şudur: Ben ve şu anda yaşayanlar bu müjdelerden yararlanacağız.